

Πορμακοπούλα

Χρήστος Κηπουρός

Η αγνώστη θυσία τους

Πομακόπουλα. Η άγνωστη θυσία τους

Copyright 2007
Χρήστος Κηπουρός
Μαυρομιχάλη 13
Διδυμότειχο
xkipuros@otenet.gr

*Εικόνα Εξώφυλλου: Έργο του γλύπτη Φόρτσα Δημήτρη από το Ελληνοχώρι Έβρου.
Τίτλος «Φως». Υλικό από ανοξείδωτο χάλυβα. Αθήνα, 1993.
Πηγή: ο. π.*

*Εικ. Οπισθόφυλλου: Πομακοπούλα,
Πηγή: Φωτογραφικό αρχείο Γρηγόρη Αζορίδη, Ορεστιάδα,*

Εικόνα Εξώφυλλου,

Εικόνα Οπισθόφυλλου,

Πομακόπουλα. Η άγνωστη θυσία τους

Ανέπτυσσα σε γνωστό Κτηνίατρο από την Κομοτηνή τις προτάσεις του σημερινού κειμένου, όταν με διέκοψε εξιστορώντας περιστατικό που συνέβη πρόσφατα σε σχολείο της ίδιας πόλης, όπου φίλος του Μαθηματικός είδε ένα Πομακάκι να κλαίει με παράπονο. Το πλησίασε και το ρώτησε γιατί. Εκείνο όμως απέφευγε να απαντήσει. Μετά από επιμονή του καθηγητή, ο μαθητής εξήγησε την αιτία. Τούρκος εκπαιδευτικός, από το ίδιο διδακτικό προσωπικό, τον είχε μαλώσει και προσβάλλει δημόσια, γιατί δεν είχε καλή προφορά στην Τουρκική γλώσσα.

X. K. 7/5/2007

Του πρώην Βουλευτή Έβρου Χρήστου Κηπουρού

Ναι μεν η Αλεξανδρούπολη και η Κομοτηνή εορτάζουν τα Ελευθέρια της Θράκης στις 14 Μαΐου, άλλες δε πόλεις, όπως το Διδυμότειχο, στα τέλη του ίδιου μήνα, όμως σύμφωνα με την ιστορία, το κλειδί για την προσάρτηση της Διασυμμαχικής Θράκης -όπως αποκαλούνταν τότε- στην Ελλάδα, ήταν η εκλογή στις 22 Μαρτίου 1920 του Εμμανουήλ Δουλά, ως Προέδρου του Ανώτατου Συμβουλίου των αντιπροσώπων των Εθνοτήτων της περιοχής.

Ναι μεν συνέβαλε τα μέγιστα ως προς το γεγονός αυτό ο Χαρίσιος Βαμβακάς, και το αξιοποίησε αριστοτεχνικά ο Ελευθέριος Βενιζέλος, όμως δεν συνιστά ανάξιο λόγου το ότι οι ψήφοι που πήρε ο Δουλάς δεν ήταν μόνο οι τέσσερεις Ελληνικές που με τον ίδιο ως επιλαχόντα, ανέρχονταν σε πέντε. Υπήρξαν και επιπλέον ψήφοι υπέρ του. Εκ των Μουσουλμάνων. Ούτε είναι ανάξια λόγου η υπέρ της προσκύρωσης της Θράκης στην Ελλάδα στάση εκπροσώπων των Πομάκων, στους πριν από το 1920, χρόνους.

Μόνο που η Επίσημη Ελλάδα δεν τίμησε ποτέ τους Πομάκους για την ιστορική τους συμβολή. Απεναντίας αυτά που έκανε κατά τις δεκαετίες που ακολούθησαν, δεν την τιμούν καθόλου. Από τη συστηματική αποπομακοποίηση και εκτουρκισμό, έως την κοινωνικοοικονομική τους περιθωριοποίηση, είναι ζητήματα γνωστά σε όλους.

Από τα πολλά λοιπόν που τους οφείλονται, πέραν της ουσιαστικής εφαρμογής της επί δεκαετίες απύσας ισοκρατίας, και του πολιτισμικού γεφυριού της Άρτας που είναι η διδασκαλία της Πομακικής, έχω να προτείνω επιπλέον κάποια ενδεικτικά πράγματα. Αποτελούν την ελάχιστη έμπρακτη αυτοκριτική ως προς την αντιμετώπιση των Πομάκων, των εναπομεινάντων αυτών εκ των αρχαίων Θρακών συμπατριωτών μου, που τους ονόμασα σε άλλα κείμενα, Ινδιάνους των Βαλκανίων. Ίσως γιατί και εγώ

αισθάνομαι ακριβώς το ίδιο για την εκ των γραφειοκρατικών Αθηνών διανοητική, πολιτική και ηθική μου αντιμετώπιση. Όπως το ίδιο αισθάνονται πολλοί άλλοι.

-Πρώτον, λέω η φετινή επέτειος να αφιερωθεί στους Πομάκους και ειδικότερα στα Πομακόπουλα, τα οποία αν είναι κάτι είναι μπουμπούκια μιας αρχαίας και για αυτό βιολογικής τριανταφυλλιάς της Θράκης, όπως ονόμασα [\[1\]](#) την Πομακική κοινωνία. Η οποία παρά τις αμέτρητες απόπειρες «γενετικής τροποποίησης» που της γίνονται επί δεκάδες αιώνες, αυτή συνεχίζει να βγάζει ρόδα που μυρίζουν όμορφα. Δεν πρότεινα τυχαία το δρόμο Εχίνου Ξάνθης-Γονικού Έβρου. Ούτε το να ονομαστεί «δρόμος των ρόδων», ώστε σύμφωνα με μια εποικοδομητική μυθολογία να μπορέσει στη συνέχεια να παραπέμψει και στο όνομα της Ροδόπης [\[1\]](#).

Αυτό που λέω επίσης είναι να τιμηθεί η Πομακική συμβολή στην απελευθέρωση της Θράκης, πριν δε από αυτή, η περί τον 14ο αιώνα άγνωστη θυσία των Πομακόπουλων, όταν απέκρουσαν τους εισβολείς στη Θρακική πατρίδα. Μια θυσία [\[1\]](#) που, όπως με πληροφόρησαν ερευνητές φίλοι Πομάκοι, μεταδίδεται έκτοτε ως ιστορικό γεγονός από γενιά σε γενιά και που εδώ και λίγους αιώνες, μετά τον μαζικό τους εξισλαμισμό δηλαδή, εορτάζεται με την επωνυμία μπαϊράμι «γιαγλί» ή «γιαγλού», κατά το πρώτο Σαββατοκύριακο του Αυγούστου κάθε έτους στο ύψωμα του Χίλγια. Μια εορτή που υπήρχε βέβαια από πριν και που με βάση το παλιό ημερολόγιο συμπίπτει χρονικά με εκείνη του Προφήτη Ηλία, όταν ήταν ακόμη Χριστιανοί ενώ ως προς την ουσία και τα θέσμια, έλκει την καταγωγή από μια Ορφική γιορτή, που έρχεται από τα βάθη της ιστορίας, φέρνοντας μαζί την πιστοποίηση της Πομακικής αυτοχθονίας. Όμως από την άλλη, τις τελευταίες δεκαετίες, οι Θράκες θεσμικοί μετά των εξ Αδριανουπόλεως Τούρκων, συνεορτάζουν στο ίδιο αυτό ύψωμα του Χίλγια και στον ίδιο χρόνο, την *made in Turkey*, κεμαλική εκδοχή της εορτής των «σαράντα βρυσών» ! [\[1\]](#).

-Δεύτερον, η Ελλαδική Εκκλησία να χορηγεί στις πολύτεχνες Πομακικές οικογένειες, όπως και σε εκείνες των άλλων μειονοτήτων, το ίδιο βοήθημα που δίνει και στις πολύτεχνες Χριστιανικές Θρακικές οικογένειες.

-Τρίτον, να προχωρήσει η ίδρυση, ανέγερση και λειτουργία Πομακικού Μουσείου [\[2\]](#), στη Ρούσσα του Δήμου Ορφέα του Νομού Έβρου. Κοντά, τόσο στις δύο ομώνυμες προϊστορικές βραχογραφίες που επίσης συνιστούν ισχυρά πιστοποιητικά Πομακικής αυτοχθονίας [\[1\]](#), όσο επίσης και στον ομώνυμο ιστορικό Τεκέ [\[2\]](#).

-Τέταρτο, να ανεγερθεί έξω από το ίδιο αυτό Μουσείο, το μνημείο της Πομακικής θυσίας [\[1\]](#), που έλεγα πιο πριν.

Γνωρίζω βέβαια ότι τίποτε από όλα αυτά δεν πρόκειται να υιοθετηθεί. Ίσως μετά από χρόνια, σε μια άλλη Ελλάδα, στην Ελλάδα της Τέταρτης Δημοκρατίας, να γίνει κάτι. Αν τα λέω και τα γράφω τώρα το κάνω όχι μόνο γιατί με εμπνέει η πολυπολιτισμική μου Θρακική παιδεία και ταυτότητα, επόμενα και η Πομακική, ούτε μόνο γιατί είναι προϊόντα μιας άγραφης Θρακικής Ιστοριολογίας και Πολιτισμολογίας και θα ήταν

κρίμα να μη δημοσιοποιηθούν. Το κάνω επίσης γιατί από δεκαετιών τρέφω μεγάλο όσο και ειλικρινή σεβασμό στους Πομάκους. Όπως και σε όλους τους Θρακοπολίτες.

Μακάρι να μπορούσα να πω το ίδιο και για τους επίσημους Θράκες όσο και τους εκ της ευρύτερης Ελλαδικής Αθηναϊκής Πολιτείας, που ναι μεν την ημέρα της επετείου θα εκφωνήσουν λόγους πατριωτικούς, και ένιοι εκ των πρώτων, λόγους φλογερούς, από τους οποίους όμως, για άλλη μια φορά, θα λείπει το όνομα των Πομάκων, η απαγορευμένη αυτή λέξη, όπως λείπει άλλωστε και από το γεμάτο με εθνικοφροσύνη αν όχι με κεμαλοσύνη, πολιτικό τους λεξιλόγιο. Άλλη δε μια φορά, μετά από λίγους μήνες -στις αρχές του Αυγούστου- θα συνεορτάσουν, όπως έλεγα, μετά των εξ Αδριανουπόλεως «προσκεκλημένων» Τούρκων, την επόμενη πράξη εκκεμαλισμού των Πομάκων.

Τώρα βέβαια αν η ιστορία και η πραγματικότητα δείχνουν τελικά ότι παρόλα αυτά, οι Πομάκοι όχι μόνο δεν εκτουρκίζονται αλλά αντίθετα και σε πείσμα των εκ Τουρκίας και Ελλάδας προστρεχόντων, προετοιμάζονται για μια νέα πολιτισμική Πομακική άνοιξη, αυτό είναι κάτι που μεγαλώνει ακόμη περισσότερο τον σεβασμό μου. Όπως και όλων των Θρακών και των υπόλοιπων Ελλήνων, πλην Θεσμικών.

Εικόνες

Εικόνα Α. Έργο του γλύπτη Φόρτσα Δημήτρη από το Ελληνοχώρι Έβρου, με τίτλο Φως, και με υλικό από ανοξείδωτο χάλυβα. Αθήνα, 1993.

Εικόνα Β. Πομακούλα, Φωτογραφικό αρχείο Γρηγόρη Αζορίδη, Ορεστιάδα,

Σημειώσεις

Σημείωση {1}, Χρήστος Κηπουρός,, Pomaki, Πομάκοι, Pomaks, Pomatski, Pomaklar, βλ. ιστοσελίδα Δ. Π. Θ., <http://alex.eled.duth.gr/kipouros/>

Σημείωση {2}, ο. π., Πομακικό Μουσείο, Πρώτο μέρος της εργασίας του συγγραφέα με τίτλο: «Οι δρόμοι του Πολιτισμού στη Θράκη κι ο εξ αυτών χερσαίος». Περισσότερα, στο υπό δημοσίευση τεύχος του περιοδικού «ΑΕΡΟΠΟΣ», Αθήνα, Μάιος 2007,

Θράκη τέλη Απριλίου 2007,

